

FAKTA: HÄR FINNS DE NYA JOBBEN

Därför är tjänsteexport allt viktigare för Sveriges tillväxt

Den svenska tjänsteexporten har ökat kraftigt under de senaste tio åren och utgjorde 2012 enligt det traditionella sättet att mäta export på, 30 procent av Sveriges totala export, att jämföra med drygt 20 procent år 2000. Sverige är sedan 2002 nettoexportör av tjänster, det vill säga exporten av tjänster är större än importen. Från och med andra kvartalet 2009 började dessutom överskottet i handelsbalansen för tjänster att överstiga överskottet i handelsbalansen för varor. Totalt sett har den svenska tjänsteexporten mer än fördubblats i värde sedan år 2000 och uppgick 2012 till nästan 500 miljarder kronor.

Produktionen i världen blir alltmer fragmenterad, vilket återspeglas i framväxten av så kallade globala värdekedjor. Varor och tjänster är idag ofta ett resultat av ett antal väl koordinerade produktionssteg som utförs i flera olika länder och av arbetskraft med olika typer av kompetens. Normalt mäts ett lands export genom att mäta värdet på de varor och tjänster som exporteras. Eftersom dessa värden inkluderar värdet av importerade insatsvaror och tjänster som ingår i exporten, får vi inte veta hur mycket av exportvärdet som genererats i det enskilda landet. Sveriges export består till exempel i allt högre grad av importerade varukomponenter och tjänster, som numera utgör cirka 34 procent av Sveriges export.

På global nivå innebär det vanliga sättet att mäta utrikeshandel att handeln med komponenter och tjänster räknas flera gånger. På nationell nivå innebär det att landet som exporterar slutprodukten felaktigt tilldelas hela dess värde, även om till exempel enbart slutmontering sker där.

Produktionen av företaget Apples mp3-spelare Ipod är ett bra exempel på en fragmenterad produktionskedja. Ipoden

monteras i Kina, med flera hundra olika insatsdelar som importerats från olika delar av världen innan den till slut säljs till konsument.. Man kan lätt tro att Kinas del av värdet för en Ipod är störst, men om man bryter ner försäljningspriset på en Ipod och tar reda på hur mycket värde som skapas i de olika delarna i produktionskedjan ser man att endast en bråkdel av försäljningspriset tillfaller Kina. En dryg fjärdedel av värdet går till Apple som ersättning för bland annat mjukvara, design, marknadskunskap och varumärke. Ytterligare en fjärdedel av försäljningspriset går till de lokala återförsäljarna på den marknad som Ipoden säljs. De återstående 50 procenten av försäljningspriset tillfaller dem som producerar de olika komponenterna i spelaren (företag i till exempel Japan, Korea och USA). Enbart 2 procent av försäljningspriset går till slut till Kina där slutmonteringen sker.¹

Genom att på det här viset studera globala värdekedjor får man en mer rättvis bild av hur handeln mellan länder ser ut och hur stort produktionsvärde som varje land egentligen genererar till sin export.²

Betydelsen av ett lands export mäts ofta som det totala värdet av exporten som andel av BNP. För Sveriges del ligger det på cirka 50 procent medan exporten av förädlingsvärdet som andel av BNP enbart ligger på cirka 30 procent³.

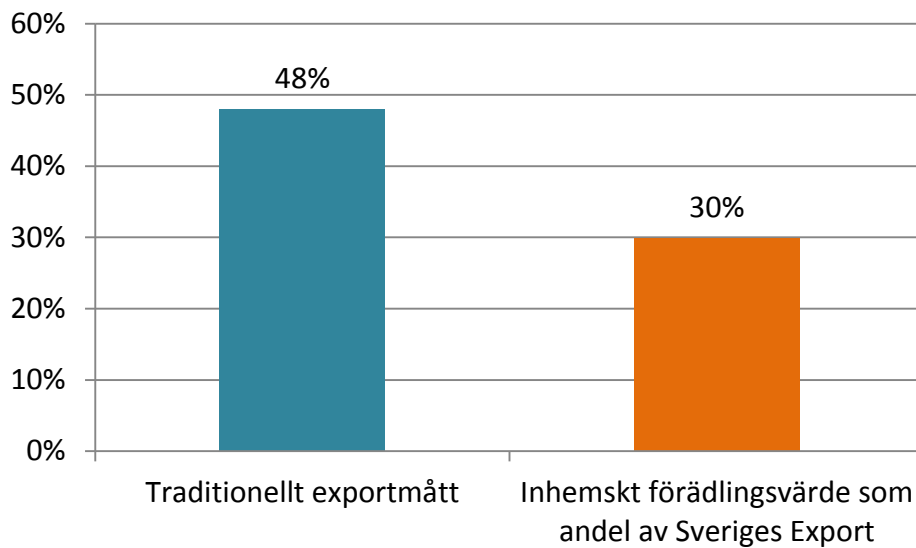
¹ WIOD, Marcel P. Timmer, Abdul Azeez Erumban, Bart Los, Robert Stehrer, Gaaitzen de Vries.

² "Slicing up Global value Chains", July 15 2012

³ WIOD *Trading in Value and Europe's economic future*, Karel De Gucht, 16 april 2012

OECD, Domestic value added embodied in foreign final demand, det vill säga 'export av förädlingsvärde', (totalt alla branscher i ekonomin).

Diagram 1: Olika sätt att mäta export, totala exportvärdet respektive export av förädlingsvärde, andel av BNP, 2009

Källa: World bank, OECD

Särskilt intressant blir det när man tittar på handel med tjänster eftersom det med förädlingsvärdemåttet visar sig ha en mycket större betydelse för Sveriges export, än vad man får intryck av utifrån traditionell handelsdata.

Med det gamla sättet att se på handel utgjorde tjänster 31 procent av Sveriges export till USA (motsvarande siffra för EU var 34 procent). Men sett ur ett förädlingsvärdesperspektiv höjs tjänsteandelen till 62 procent av Sveriges export (60 procent för EU). För Sverige innebär förädlingsvärdesperspektivet att USA går om våra typiskt sett största exportländer Tyskland, Norge och Storbritannien. För EU:s del utgör exporten till USA lika stor andel som exporten till Kina, Ryssland, Japan, Schweiz och Indien tillsammans.⁴

I praktiken består exportprodukten ofta av en kombination av varor och tjänster. Genom att i stället mäta hur stor andel av exporten som utgörs av tjänster, både inhemskt och utlandsproducerade, framgår att exportens tjänsteinnehåll är avsevärt större än vad som framgår av det traditionella sättet att mäta exporten.

⁴ Kommerskollegium, [Global Value Chains and the Transatlantic Trade and Investment Partnership](#) 2013

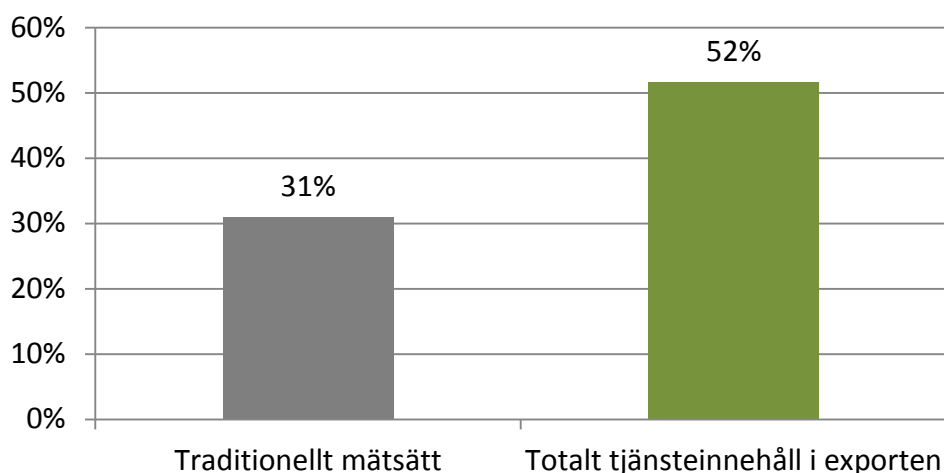
När man mäter export på traditionellt sätt utgör tjänsteexporten i Sverige drygt 30 procent av den totala exporten. Om man i stället mäter export av förädlingsvärde som härrör från tjänsteproduktion i Sverige framgår att cirka 36 procent av Sveriges export består av tjänster som producerats inom Sverige.⁵ Här inkluderas alltså både förädlingsvärde från tjänster som exporteras direkt samt tjänster som används som insats i produktionen av andra exportprodukter. Läger man dessutom till värdet av importerade tjänster som används i produktionen av exportprodukter i Sverige så utgör tjänster totalt hela 52 procent av Sveriges totala export.⁶ Det innebär att Sverige är betydligt mer beroende av exporten av tjänster än vad det traditionella sättet att mäta exporten visar.⁷

⁵ Då importen av tjänster räknats bort som andel av förädlingsvärdet.

⁶ Se OECD, Service value added embodied in gross export by source country as per cent of gross exports.

⁷ WTO 'Made in the world' Henrik Isaksson, 2011.

Diagram 2: Tjänsteexportens andel av total export, 2009⁸

Källa: OECD, WTO, Macrobond

Sverige har ett högre tjänsteinnehåll i exporten än både exempelvis Tyskland och Nederländerna som har en andel på 48 respektive 46 procent. Genomsnittet i EU27 ligger dock på ett tjänsteinnehåll på 54 procent som andel av total export, vilket är högre än Sverige. Till exempel utgör Storbritannien och Luxemburgs tjänsteinnehåll 58 respektive 85 procent, något som drar upp EU genomsnittet.⁹

Att minimera olika handelshinder är viktigt för att de globala värdekedjorna ska fungera. Protektionism är därför ett stort hot mot dessa, de ingående företagen och ländernas ekonomier. Cirka en tredjedel av de jobb som man i dag vet är knutna till europeisk export är en del av en global värdekedja. Något som ytterligare understryker betydelsen av att minska handelshindren.¹⁰

Handelshinder kommer således att påverka de globala värdekedjornas geografiska placering vilket i sin tur får stor inverkan på de länder som i dag i stor utsträckning deltar i dessa, däribland Sverige.¹¹ Det understryker den stora betydelsen av att fortsätta att följa de globala värdekedjornas utveckling, att få ökad kunskap om vad förändringar i dessa får för inverkan på produktionen, värdetillväxten och sysselsättningen i Sverige och andra länder.

Detta nya sätt att mäta exportens innehåll, och betydelsen som det ökade tjänsteinnehållet har för produktionens och sysselsättningens tillväxt, är viktiga underlag för den ekonomiska politiken i såväl Sverige som i andra länder.

KONTAKT

Cemille Üstün, näringspolitisk expert, Almega. Tfn: +46 70 345 6704
E-post: cemille.ustun@almega.se

De kunskapsintensiva tjänstebanserna svarar för drygt 75 procent av det totala antalet jobb som skapats i den privata tjänstesektorn under de senaste 20 åren och kännetecknas av företag med ett mycket högt kunskapsinnehåll och en stor andel högt utbildad personal. Almega är Sveriges ledande organisation för tjänstesektorn med mer än 10 500 medlemsföretag som sysselsätter över 560 000 medarbetare.

almega
www.almega.se

⁸ OECD, Service value added embodied in gross export by source country as % of gross exports

⁹ OECD, TiVA database

¹⁰ Trading in Value and Europe's Economic Future, Karel De Gucht, 2012.

¹¹ World Economic Forum, The shifting geography of global value chains: Implications for developing countries and trade policy.